

Tiir käsiGPSi maailmas

Tekst ja fotod: MADIS RAIDARU

„Kipper oleks muidugi võinud ka Rootsi rannast paistvaid majakaid peilida, nagu nüüdisajal merekoolis käinud tüürmanid seda tegid, aga mine siis pärast neid järske treppe mööda kajutisse, rehkenda pea kirjuks ja määri ilmaasjata pliiatsiga kallist kaarti. Ons' seda keha ja kuppelvärgi väsitamist vaja! Ta teadis niigi, et asus kaldast täpselt seitsme ja poole miili kaugusel. „See on ju purulihtne värk," seletas ta, „kümne miili kauguselt hakkad vahet tegema kas rannal on mets või on kallas kaljune, kaheksa miili pealt tulevad majad merest välja, viiemiiliselt vahemaalt hakkavad kirikutel aknad paistma, puude tüved näed kolme miili pealt ära, lehm paistab kaldalt kahe miili kaugusele, ja kui juba inimest nägema hakkad oled rannast täpselt üks miil ära. Jaksad aga juba vahet teha kas inimene seisab või kükitab, siis pole sa tast kaugemal kui pool miili"."

Nii kirjutas Herman Sergo vanaaja kaptenist. Ka tänapäeval ei viitsita keha ja pead liialt vaevata. Ajakiri Paat tegi Sailing.ee poiste uue *RIBi* ja autoralli korraldaja Priit Veski abiga varakevadise tiiru Eestis müüdavate käsi GPSide maailmas. Kas riist, mis kõlbab seenemetsa, ratta kui autoga sõitmiseks, võib kõlvata ka merele? Peab tunnistama, et mõningase mööndusega võib küll. Midagi pole teha, suur ekraan taskusse ära ei mahu. Väikeselt ekraanilt on kaardist raske täpselt aru saada. Eriti mis puutub sõidu üldist planeerimist. Hetke asukoha kontrollimiseks on aga roolimehe taskus olev käsiGPS vägagi mugav. Samuti on neid hea kasutada väikeses paadis või pingelise eelarve korral.

Garmin GPSMAP 276C

Kõigepealt hakkab silma kirgas ja väga hea nähtavusega TFT ekraan, mille heleduse seadmine on lihtne ja täpne. Seadme värvid saab keerata ka öörezhiimile. Eriti vajalik tundus see öösel sõites, mil muidu ekraan tuuleklaasilt liialt peegelduma kippus. Ekraani ülejoonistamine on zoomides piisavalt kiire.

276C töötab nii mere kui maa rezhiimis. Ümber lülitamiseks peab all hoidma „Page" nuppu ning mõlemas rezhiimis jätab ta meelde tema alla salvestatud seaded (km/h vs sõlmed, kuvatavad lehed jne). Paraku näitas testis osalenud GPS maa rezhiimis vaid baaskaarti. Põhjalikuma maakaardi vaatamiseks tuli vahetada mälukaarti. See aga nullib ümberlülitamise mugavuse.

Nuppude paigutus tundus mugav. Siiski paistis suur navigaatornupp olevat pisut ebamäärane ja nõuab ilmselt täiendavat harjumist.

Ainukesena testitud GPSidest oskab Garmin asukohamärgist ettepoole liikumisvektorit näidata. Millegipärast väikestele GPSidele seda mugavat võimalust enamasti ei lisata. Vektori pikkuse sai valida vastavalt kiirusele kas muutuva või mingi kindla pikkusega. Liikumisvektor oleks võinud aga peenem olla.

Pannes kaardi näitama sõidusuunaga või kursiga üles, hoitakse sõiduki asukohta ekraani alumisel kolmandikul. Eks huvitab navigaatorit ju eelkõige see,

mis tulemas on, mitte niivõrd see, mis seljataha jäetud. Paraku ei näidata asukohta nii „põhjasuund üleval" seadistuses.

Hea on see, et kogu vajaliku info saab kuvada kaardile läbipaistvalt. Nii ei kaeta ära kallist ekraanipinda. Menüüd on loogilised, toimingud, mis meid huvitasid, saime tehtud ka ilma eelneva ettevalmistuseta. Siiski leiab manuaalis sobrades lisavõimalusi.

Ka radade tegemine oli lihtne. Sealjuures märgiti raja logis ära ka teele ette jäävad takistused. Siiski ei suuda GPS pakkuda radade tegemisel arvutiga võrreldavat mugavust, nii et võimaluse korral tuleks arvutit kasutada.

Purjesportlastele meeldib kindlasti stardini aega näitav taimer. Seda näitu ei oska GPS paraku näidata kaardileheküljel. Eraldi mainimist tasub ka tõusu/mõõna arvutus. GPSMap 276 saab tööle panna ka kajaloodina (kalaleidjana). Selleks tuleb osta täiendavad seadmed.

Maanteetestis oli 276C läbitud tee arvutamisel kõige optimistlikum. Täpsus oli hea. Mõnel korral tihedamate puude alt läbi sõites kadus ainukesena testis osalenud GPSidest side satelliitidega.

Näib, et 276C on mõeldud töötamaks eelkõige statsionaarselt toitelt. Toitepinge suhtes ta liiga valiv ei ole, kõlbab alalisvool 11 kuni 35 voldini. GPS töötab ilusti ka sisseehitatud akult. Paraku aga patareisid kasutada ei saa ja nii ei ole võimalik suvalisest kauplusest oma energiatagavara uuendada. Spetsiaalakud on ka kallimad kui laiatarbe omad. Testitud aku aga hea.

GPSMap kasutab Garmini mälukaarte, mis on laiatarbekaartidest oluliselt halvema kroon/megabait suhtega.

Garmin 76 Csx

Garmin 76 Csx komplekteeritakse Sirf- protsessoriga, mis muudab asukohaarvutamise täpsemaks ja kiiremaks. Seda oli ka GPSi kasutades tunda. Satelliidid õnnestus leida ka toas olles. Suurema täpsuse huvides on oluline kontrollida kas waas/egnos tugi on sisse lülitatud. Seadmel peaks eriomadustena välja tooma veel ka baromeetrilise altmeeteri ja sisseehitatud elektroonilise kompassi.

Kui altmeeter meremehele tähtis ei ole, siis õhurõhu muutumise jälgimine võib küll kasulikuks osutuda. Ei tohi unustada baromeetrit algselt kalibreerimast. Seade näitab õhurõhu muutumist ka graafiliselt. Pikemaajaliste vaatluste jaoks oleks siiski kasulik õhurõhu näit ka logiraamatusse kanda.

Ka elektroonilise kompassi peab algselt kalibreerima. Selleks tuleb GPSi tasapinnal kaks korda ümber oma telje keerutada. Kõlab nagu *woodoo*. Kuigi kompassist saab häda korral suuna kätte, siis püsivaks paadis kasutamiseks on see siiski liiga ebamugav. Et kompass suunda näitaks, tuleb GPSi enamvähem horisontaalselt hoida. See võib aga teatud puhkudel liiga keeruline olla.

Ekraan ei tundu küll nii kirgas kui 276C'l, kuid midagi siiski ette heita ei saa. Päikesevalguses on loetavus eeskujulik ja ka pimeduses saab taustavalgust sujuvalt seada. Ekraani resolutsioon on hea ja pilt tundub terav. Kaardi ülejoonistamine zoomides võiks pisut veelgi kiirem olla, aga liiga häiriv see siiski pole. Ekraan ise võiks suurem olla, arvestades et seda piskutki vähendavad veel ka infoväljad. Ekraani tasapind on pisut süvistatud – kasulik omadus kriimustustest hoidumiseks. Selleks, et asukohapunkt asuks mugavalt kaardi alumisel kolmandikul tuleb keerata kaardi sõidusuund üles.

Harjumuspärasest erinevalt asuvad 76 CSx'i nupud ekraani kohal. Esialgu tundub see võõrastav ja testijad kippusid GPSi esimese hooga tagurpidi kätte võtma. Siiski on selline nupupaigutus mugav - seade püsib kindlalt peos. Nupud ise on üksteisele natuke liiga lähedal. Nagu 76C'l, nii võiks ka siin navigaatornupp olla konkreetsem.

Teede tegemine on praktikas kasutamiseks liiga tülikas. Soovi korral peaks tee arvutis valmis tegema ja siis GPSi saatma.

Seade kasutab kahte AA- patareid ja nende vastupidavus on eeskujulik – testis osalenutest kõige parem. Lisaks veekindlusele on see seade ka ujuv. Sadamas GPSi üle parda pillates võib sellest omadusest kasu olla. Seadmes kasutatakse tavalisi SD micro mälukaarte. Neid ostes peaks eelistama pigem mitut väikest kui ühte suurt. Reaalselt ei ole vaja üle 64 megabaidi. Niisiis jääks gigasel kaardil enamus tühjaks.

76 Csx'l on väga palju lisavõimalusi alates taskuarvutist kuni mängudeni. Neid kõiki kindlasti tarvis ei lähe, aga õnneks saab neid ka välja lülitada, kuigi teisme- eas poistele pakuksid mängud palju rõõmu. Mängudes tuleb nt reaalselt kollide eest ära joosta, kuigi jah, selline silmad-ekraanil-jooksmine lõpeb varem või hiljem peaga vastu puud.

Garmini kaartidest ja arvutiga ühendamise võimalusest:

Kaarte saab mälukaartidele lisada arvutist või siis osta mälukaart juba paigaldatud merekaartidega. Kes end arvutiga vähegi kodus tunneb, sellele võiks soovitada esimest varianti, sest see annab võimaluse kodus sõitusid täpsemalt planeerida. Samuti ei lähe mälukaardi riknemise või kadumise korral kallis elektronkaart kaotsi. Kaardid ise on kohati vägagi täpsed, kohati aga puudulikud. Kindlasti ei tohi võõras kohas usaldada ainult Garmini elektroonilist kaarti, vaid andmeid tuleks kontrollida lisaks ka paberkaardilt. Eesti maakaart on väga täpne, ka metsaalad on märgitud. Kahjuks ei toetata aga teejuhatamist ning aadressi otsingut. Nö Vana Euroopa kaardid on selles mõttes paremad. Teejuhatamine on nii dünaamiline, et mõnest teeotsast mööda sõites arvutatakse kiiresti uus tee.

Asjast rohkem huvitatud inimesed saavad lihtsa vaevaga kaardile ka parandusi teha või endale vajalikku infot lisada. See eeldab tasuta lisatarkvara hankimist. Kuna Garmini kasutajaid on palju, siis leiab netist ka palju isetehtud tasuta kaarte. Nii saab Garminiga kaardi järgi orienteeruda lisaks arenenud maailmale ka näiteks Kuubas või Tais.

Sõidetud teed saab kodus arvutis uurida. Seadmed salvestavad muuhulgas ka läbitud teekonna kiiruse.

Magellan Explorist XL

Kaalu ja mõõtmete poolest on Magellan võrreldav Garmini 276C'ga. Küll on aga ekraan madalama resolutsiooniga ja 16- värviline ning võiks pisut vähem peegeldada. Liiga palju see siiski ei sega. Ekraan ei ole süvistatud, nii et kriipimisega tuleb olla ettevaatlik. Kriimud ei tule aga liiga kergesti. Nupud on mõnusad ja tundlikud, vajutades teevad nad just õigesti „blunks". Navigaatornupu asemel on *joystick*. Mõneti on sellega lihtsam töötada.

GPSi saab panna korraga sisse nii maa- kui merekaardi. Maakaart mahub lahedalt GPSi sisemällu ja merekaart lisatakse SD-mälu abil. Mälu pesa avaneb eraldi GPSi küljele, nii on seda lihtne vahetada ja seadet ei pea selleks välja lülitama. Kaarti tuleb siis vastavalt vajadusele aktiviseerida. Merekaartidena kasutatakse täpseid Navionicsi kaarte, mis on tõlgitud nö Exploristi keelde. Hetkel saadaolevatest mere kaartidest on Navionicsi omad parimad.

Olgugi, et maakaardil ei ole märgitud metsaalasid, jälgis GPS teid testitutest kõige täpsemalt, joonistades kaasa ka kõige väiksemad kurvid. Pimeduses kasutades peegeldub ekraan liialt tuuleklaasilt. Ekraani heleduse seadmiseks on kolm taset, mida on pisut vähe. Kahjuks ei ole ka öörezhiimi, mis on auto või tsikliga sõites vajalik.

Menüüd on loogilised ja GPSi saab kasutada ka manuaali läbi lugemata. Küll on see aga soovitatav. Teede tegemine on praktiliseks kasutamiseks GPSis liiga keeruline. Küll aga saab need soovi korral arvutis valmis teha.

GPS on üleni kummist korpusega ja tänu sellele püsib ta hästi paigal. Toiteks on 4 AA- patareid, mida on palju, aga nendega töötab ta ka piisavalt kaua.

Lowrance H_2Oc

Lowrance H_2Oc on suhteliselt vana mudel ja see annab ka tunda. Ekraan on uimane ning sisse ja välja zoomimine võtab liiga palju aega. Siiski võib ekraani heledusega ja resolutsiooniga rahule jääda - see on menüüst seatav ja olemas on ka öövärvid. Ekraan ei ole süvistatud, nii et ka siin tuleb kriimustamisega ettevaatlik olla.

GPSil jookseb ümber perimeetri kummist riba. Põhi on aga libe. Nii kippus GPS autotestis armatuuril ringi sõitma. Nupud on praktiliselt korpusega tasa ja neid on pisut raske vajutada. Kirjade järgi on GPS veekindel, vaadates aga kulunud patareikaant, ma selles väga kindel ei oleks. Patareid pidasid vastu ca 10 tundi. Seade hakkab teatama patareide tühjenemisest siis kui alles on veel pool mahust. SD mälukaart asub patareide all. Kaartidena kasutab Lowrance Navionicsi originaal- merekaarte (lisaks Lowrance'i enda toodetud NauticPath). Kaardid on väga head ja ka paranduse tulevad kiiresti. Samu kaarte kasutavad ka Lowrance'i suuremad plotterid. Nii saab laevas kasutada mitut seadet samade kaartidega. Tõtt- öelda ma soovitakski Lowrance H_2Oc'd eelkõige tagavara GPSiks neile, kel veesõidukis on suur sama tootja plotter juba olemas. Eesti maakaarti paraku ei pakuta.

Vahemaade arvutamisel oli Lowrance sarnane Magellaniga.

Kokkuvõtteks

Hetkel on tootjatel müügile tulemas uued ja põnevad GPSid, paraku ei jõudnud need testi tegemise ajaks veel Eestisse. Siiski midagi revolutsioonilist oodata ei ole. Võib ütelda, et kõikidel GPSidel on omad nõrkused ja ka tugevused. Millist valida sõltub paljuski sisetundest ja harjumustest. Ärge unustage aeg- ajalt oma elektroonilist kaarti uuendamast! Merel näeme!

Kommentaar: Priit Veski:

Neljast testitud aparaadist on kõige universaalsem kohe kindlasti 276C. Sellega oli suisa superhea pimedas maanteel sõita ja käsiseadme kohta on nii suur ekraan ikka kõva sõna. Selle võid panna nii kaatrile, jahile, tsiklile kui autosse, ta sobib tõesti igale poole. Ja reaalse testimise ajal koos taustavalgusega 10-tunnine akude kestmise aeg on ka seenemetsas või võõras suurlinnas jala kondamisel enam kui piisav. Ainsaks miinuseks olekski mõõdud ja kaal, kuid seda ka vaid käe otsas tassimisel.

Pisem Garmin oleks valik kas kõhnema rahakoti omanikele või siis tõesti tasku- „kõpsu" vajadusega inimestele. Tema järgi on juba oluliselt raskem navigeerida, aga muidu on tegu tippseadmega käsiGPSide hulgas.

Magellani XL on küll heade merekaartidega, aga muus osas jääb kahele esimesele alla. Suur ja kobakas, kallis, vähevärvilise ekraaniga, maismaakaardid Eestis „hõredad". Ainsaks plussiks olekski väga head merekaardid.

Lowrance'i kohalt ühtib arvamus Madise omaga. Lisaks veel, et nuppudel puudub valgustus (või ei suutnud ma seda leida) ja nii on temaga pimedas opereerimine paras peavalu.

Mudel	ekraan(mm)	resolutsioon (pikslites)	värve	mass(g) patareidega	kaardid	patarei kestvus	Orienteeruv hind
Garmin 276C	77 × 52	480 × 320	256	398	Garmin	ca 15 h	11 900 eek
Garmin 76 Csx	54 × 36	160 × 240	256	237	Garmin	ca 19 h	7 200 eek
Magellan XL	52 × 69	220 × 176	16	348	Magellan(Nav.)	ca 19 h	9 500 eek
Lowrance H2Oc	42 × 56	320 × 240	256	239	Navionics(N.P)	ca 11 h	5 700 eek